

Za mřížemi a ostnatými dráty komunistických věznic a táborů

12.12.2025 - Jan Procházka | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

V Památníku Vojna-Lešetice se ve středu 10. prosince uskutečnil vzdělávací seminář Za mřížemi a ostnatými dráty komunistických věznic a táborů, kterého se zúčastnila padesátka studentů ze Střední zdravotnické školy v Příbrami.

Program připravený historiky a badateli z **Ústavu pro studium totalitních režimů** a Muzea paměti 20. století, přiblížil účastníkům realitu politických represí v Československu v letech 1948–1989. Úvodního přivítání obstarali Josef Velfl, ředitel Hornického muzea v Příbrami, a **Petr Blažek**, ředitel Muzea paměti 20. století a historik **Ústavu pro studium totalitních režimů**. Oba přítomné seznámili s významem místa i jeho kontextu v připomínce Dne lidských práv, který každoročně připadá právě na 10. prosince.

V úvodní přednášce byl studentům představen systém komunistických perzekučních zařízení. Badatel **Jan Procházka** (MPXX / ÚSTR) ukázal, jak fungovaly tábory nucených prací, uranové pracovní tábory, věznice a pracovní útvary. Přiblížil rovněž, kdo se stal obětí politických represí. Že to byli armádní příslušníci, domnělí i skuteční odbojáři, političtí činitelé, představitelé duchovních řádů, rolníci označovaní za „kulaky“, studenti, sportovci, živnostníci, průmyslníci, mladiství či osoby odsouzené za běžnou kriminalitu. A doplnil, že perzekuce nezasahovala pouze elity národa a nedopadala jen na obyčejné lidi, ale postihovala také válečné zajatce, osoby odsouzené během retribuice, a dokonce i na komunistické funkcionáře, kteří se podíleli na budování represivního aparátu.

Poté vystoupil historik **Lubomír Vejražka** (ÚSTR), aby studentům přiblížil vyšetřovací metody tehdejšího bezpečnostního aparátu. Vysvětlil, jak probíhala vyšetřování, jaké formy fyzického a psychického nátlaku byly uplatňovány, kdo byl těmito praktikami postihován a jaké následky si nesly oběti a jejich rodiny.

V další části semináře účastníci absolvovali komentovanou prohlídku areálu tábora Vojna, kterou vedl historik František Bártik. Současně **Petr Blažek** provedl studenty výstavou *Evropský gulag*, jež v památníku vrcholí a zasazuje československou zkušenost do širšího středoevropského kontextu. Pod vedením historika a archeologa **Lukáše Holaty** (ÚSTR) si také prostřednictvím virtuální reality vyzkoušeli, jak vypadal každodenní život vězňů v sibiřském gulagu. Imerzivní zážitek umožnil mladým návštěvníkům lépe porozumět extrémním podmínkám, v nichž lidé byli nuceni přežívat.

Závěrečná přednáška **Lukáše Holaty** a **Jana Procházky** přinesla srovnání sovětského gulagu a československých lágrů, a to jak z hlediska podmínek, tak funkce v represivním systému. „*Studenti byli pozorní a aktivní po celou dobu semináře a odvezli si s sebou nejen nové poznatky, ale také publikace a periodika obou paměťových institucí jako malou pozornost. Celá akce podpořila hlubší pochopení moderních dějin a význam kritické reflexe totalitních režimů u mladé generace,*“ zhodnotil akci jeden z jejích organizátorů Jan Procházka.

AUTOR: **JAN PROCHÁZKA**

FOTO: **ARCHIV MPXX a PAMÁTNÍK VOJNA**

<https://www.ustrcr.cz/za-mrizemi-a-draty-komunistickych-veznic-a-taboru>